

АНАЛІЗ ТА СУЧАСНЕ ТРАКТУВАННЯ «МАКІАВЕЛІЗМУ»

асист. Сергієнко А. О., студентка гр. Ф-01 Федчун С. В.

«Макіавеллізм» є одним із понять, що характеризує відношення до інших людей, як до засобів, якими можна знехтувати у боротьбі за власне благо.

Своїм походженням «макіавеллізм» зобов'язаний вченню італійського мислителя та державного діяча Ніколо ді Бернардо Макіавеллі. Зокрема у його трактаті «Володар» викладені ідеї жорстокості та централізації влади, що орієнтуються у своїх рішеннях перш за все на благо держави, нехтуючи при цьому морально-етичними нормами.

Дослідженнями «макіавеллізму» займалися А. Гарамши, Т. Кампанелла, Дж. Прокаччі, Р. Ходжеттс, Н.Н. Алексеева, М.М. Федорова, Р.Крісті та Ф. Гейз. Два останні – американські психологи, що навіть розробили «Шкалу макіавеллізму».

Історично терміну «макіавеллізм» передував термін «макіавелліст», який вперше у друкованому вигляді з'явився у 1581 році, у творі французького політичного письменника Н. Фрументо «Фінанси».

Цікаво, що «макіавеллізм», тобто приписувані Макіавеллі погляди, далеко не завжди відповідають змісту його вчення. Сформулювавши принцип «ціль – виправдовує засоби» він дав можливість досить вільно та не зовсім правильно трактувати співвідношення цілей та засобів політичного діяча. Але не можна при цьому забувати, що кращою формою держави Макіавеллі все ж таки вважав республіку.

«Макіавеллі – революціонер» – так назвав свою статтю дослідник творчості відомого флорентійця Дж. Прокаччі. Революційність Макіавеллі він бачить в антифеодальному направленні його політичної теорії та практики, у його прагненні покласти на народ – найбільш прогресивні верстви тогочасного суспільства. Його «володар» – реформатор, що створює нову державу, законодавець, що захищає загальнонаціональні інтереси. Революційність політичної ідеї Макіавеллі – у подоланні феодальної роздробленості.

Та не можна забувати, що при усій прогресивності національна держава абсолютизму створювалася по верх обездолених мас трудящих, що не приймалися до уваги апологетами буржуазного прогресу. Тому так важливо підкреслити соціальну природу політичного вчення Н.Макіавеллі та його історичну та класову обмеженість.

Мала місце і гуманістична критика у творах Т. Кампанелли: різка полеміка проти макіавеллізму та просування інтересів широких мас трудящих, що опинилися жертвами соціального гніту у рамках держави абсолютизму.

Ми проаналізували деякі погляди Н. Макіавеллі та порівняли їх із сучасним баченням теорії державного управління:

Таблиця 1 – Порівняння поглядів

Ідеї Макіавеллі	Сучасне бачення
– політики стануть кращими, якщо будуть управляти людьми моральними. Поведінка політиків може покращитися і тоді, коли усі вчинені ними злочини негайно стають загальновідомими	– ідея моральності суспільства та гласності влади
– життєздатна держава – це держава, у якій реально забезпечується влада монарха	– ідея суверенності держави і суверенної верховної державної влади
– потрібно вміти гарно приховувати свій характер і обов'язково навчитися вдавати потрібний настрій та зображати емоції. Люди настільки не розумні, що кожен бажаний завжди знайде тих, хто дозволить себе ошукати	– ідея артистичності та харизми лідера, володіння ораторським мистецтвом, щоб будь-яка людина могла дозволити себе переконати
– розсудливий володар не може і не повинен бути вірним своїм обіцянкам, якщо це стає не вигідним, чи зникли ті причини, що змусили його дати слово	– у випадках крайньої необхідності, коли захищаються державні інтереси, добробут усієї нації, то володар має право не відповідати за сказані слова чи надані обіцянки

Вклад Н.Макіавеллі у теорію та практику управління – величезний. Західні менеджери активно вивчають його творчість. Сьогодні в Макіавеллі бачать високий інтелектуальний авторитет соціології менеджменту. Він створив один з найефективніших стилів лідерства, зразок консультанта з управління, теоретика соціальних конфліктів.

1. Никколо Макиавелли. Государь. Перевод Г. Муравьевой. – “Жизнь Никколо Макиавелли”. - СПб., 1993

2. А.И. Кравченко: МАКИАВЕЛЛИ: ТЕХНОЛОГИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ЛИДЕРСТВА. - <http://emsu.ru/um/default.asp?c=361&p=1>